

ผู้นำศาสนาอิสลามกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง :

ศึกษาเฉพาะกรณี

เขตหนองจอก มีนบุรี บางกะปิ พระโขนง

นายชวลิตธำรง โกฏิตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-993-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016361

I 1030681x

MUSLIM LEADERS AND POLITICAL PARTICIPATION
A CASE STUDY OF NONG CHOK, MIN BURI,
BANG KAPI AND PHRA KHANONG DISTRICTS

MR. CHAVALITTHUMRONG KOTITAKOOL

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1990

ISBN 974-577-993-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผู้นำศาสนาอิสลามกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง :
ศึกษาเฉพาะกรณี เขตหนองจอก มีนบุรี บางกะปิ
พระโขนง

โดย

นายชวลิตธารัง โกฏิตระกูล

ภาควิชา

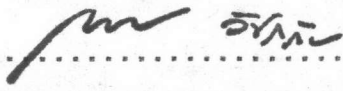
การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

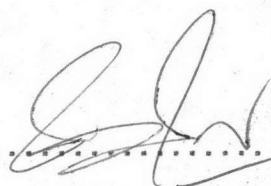
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์

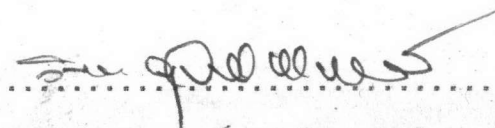
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

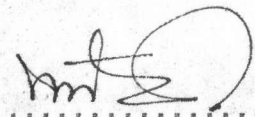
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

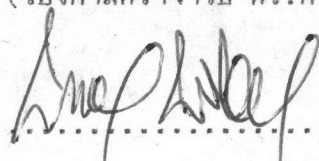

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จรุญ สุภาพ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปกรณ์ ปริยากร)

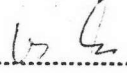
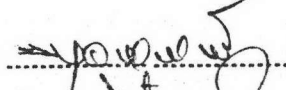
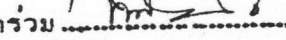

ชวลิตธารัง โภกิตระกูล : ผู้นำศาสนาอิสลามกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณี
เขตหนองจอก มีนบุรี บางกะปิ พระโขนง (MUSLIM LEADERS AND POLITICAL PARTICI-
PATION : A CASE STUDY OF NONG CHOK, MIN BURI, BANG KAPI AND PHRA
KHANONG DISTRICTS) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วิทยา สุจริตกนารักษ์ และ รศ.ดร.
พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 216 หน้า. ISBN 974-577-993-8

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์ในการศึกษาว่า ผู้นำศาสนาอิสลามเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน
นั้น มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนอิสลามอย่างไร โดยเฉพาะที่มีชุมชน
อิสลามหนาแน่นใน 4 เขตของกรุงเทพมหานคร คือ เขตหนองจอก เขตมีนบุรี เขตบางกะปิ เขตพระโขนง
โดยการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากเอกสารและศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามและศึกษาภาคสนามด้วย
วิธีการมีส่วนร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ศึกษาจากเขตต่าง ๆ ผู้นำศาสนาอิสลามใน 4 เขตที่ศึกษานี้บุคคลที่ดำรง
ตำแหน่งผู้นำมีทั้ง อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และกรรมการมัสยิด มีข้อสำคัญที่สรุปได้ คือ

ผู้นำมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมานาน เป็นที่เคารพยกย่องของชุมชนอิสลามมาก มีอิทธิพล
ครอบงำในชุมชน เพราะตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามเปรียบเสมือนเป็นตัวอย่างอันดีของคนในชุมชนให้ปฏิบัติ
ตามแบบอย่างที่ดี ดังนั้นการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลามอยู่ในระดับสูง และลักษณะผู้นำศาสนาอิสลามที่
เป็นก้ำกัมน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชนมาก่อน จะเป็นแรงผลักดันให้เป็นที่เชื่อถือของคนในชุมชนนั้นมีมาก
ขึ้นด้วย จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า การติดตามการหาเสียงเลือกตั้ง การ
สนับสนุนพรรคการเมือง การปรึกษากับผู้แทนในเขตของตน เป็นไปในระดับสูงและอย่างต่อเนื่องกัน ดังนั้น
จึงสามารถสรุปยืนยันได้ว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีอิทธิพลอย่างสูงในการยอมรับของชุมชนอิสลาม และการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูงด้วยเช่นกัน

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

CHAVALITTHUMRONG KOTITAKOOL : MUSLIM LEADERS AND POLITICAL PARTICIPATION : A CASE STUDY OF NONG CHOK, MIN BURI, BANG KAPI AND PHRA KHANONG DISTRICTS. THESIS ADVISORS : ASSO. PROF. WITHAYA SUCHARITHANARUGSE, Ph.D., ASSO. PROF. PORNSAK PHONGPHAEW, Ph.D. 216 PP. ISBN 974-577-993-8

The study is aimed at discovering and pointing out the extent that Islamic leaders who are well accepted by their communities influence decision of communities on in political participation particularly in the Muslim congested areas Nong Chok, Min Buri, Bang Kapi and Phra Khanong Districts. The study has been done by means of the collecting information and data, the survey with questionnaires and observing in the districts. The conclusion are as follows:

The Islamic leaders in this four districts (Imam, Khateb, Bilan and the mosques' committees) are in their positions for a long period and well respected by the communities members. They play important roles and have much influence upon the dwellers because their positions are highly considered as good example for the people to follow.

As such, Islamic leaders are highly and well accepted by the communities especially if they were formerly appointed as heads of villages, heads of districts (Kamman) or communities committees.

As found out from the study, we can conclude that the Islamic leaders have much to contributed in creating continuous political participation in their communities such as done and continuous contacts in the election and political parties with MPs in their constituencies. Hence, the Islamic leaders not only have much influence upon their community dwellers in political participation but also highly take part in political activities themselves.

ภาควิชา การปกครอง
 สาขาวิชา กฎหมาย
 ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความเมตตากรุณาของพระองค์อัลเลาะห์ (ซบ.) ได้โปรดประทานให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ในเนื้อหาและความถูกต้อง รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนาวิรักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้กรุณาแนะแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ จรุง สุกภาพ อาจารย์ผู้มีอุปการคุณอย่างยิ่งแก่ศิษย์ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ได้เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดูแลให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปกรณ์ ปรียากร ผู้เป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ไว้ด้วย

ขอขอบคุณบรรดาโต๊ะอิหม่าม คอเต็บ บิหลัน และกรรมการมัสยิดที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างจริงใจ เพื่อให้เป็นแนวทางที่เที่ยงตรงของพระองค์อัลเลาะห์ (ซบ.) ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบ้านเมืองนี้ ขอขอบคุณบุรี เจียรระสุพัตรา ที่ได้ช่วยเหลือในการประมวลผลข้อมูล และคุณคุณยุพดี ทิยาพันธ์ เลขานุการ ซึ่งเป็นผู้เมตตากรุณาและดูแลให้ผู้ทำวิจัยได้ประสบความสำเร็จในวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ได้เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุด ลูกขอระลึกถึงบุญคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งได้ให้ลูกได้ดำเนินทางอยู่ในแนวทางอันถูกต้องเที่ยงแท้สนับสนุนทุกทาง เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี.

ชวลิตธารัง โกญิตระกุล

30 เมษายน 2533

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูปและตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
สมมุติฐานในการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา.....	5
ระเบียบวิธีการศึกษา.....	6
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	7
การนำเสนอวิทยานิพนธ์.....	7
บทที่ 2 กรอบทางทฤษฎี.....	9
ความหมายทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับผู้นำ.....	9
ภาวะผู้นำและผู้นำ.....	10
ความหมายของผู้นำ.....	13
ประเภทของผู้นำ.....	14
แบบของผู้นำ.....	15
ข้อสรุปในการทำงานของผู้นำแบบต่าง ๆ.....	17
แนวความคิดในการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	18
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	19
ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	22
รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล.....	30
แรงจูงใจ.....	30
ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	32
บทที่ 3 ประวัติความเป็นมาของผู้นำศาสนาอิสลามแห่งประเทศไทย.....	34
ศาสนา.....	34
อิสลามกับมุสลิม.....	35
ศาสนาอิสลาม.....	36
ผู้นำศาสนาอิสลามกลุ่มดั้งเดิมในประเทศไทย.....	36
บทบาทของมุสลิมในประวัติศาสตร์ไทย.....	43
บทบาทของมุสลิมในสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	43
บทบาทของมุสลิมในสมัยกรุงธนบุรี.....	52
บทบาทของมุสลิมในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.....	57
นิติบัญญัติการบริหารกิจการของศาสนาอิสลามในประเทศไทย.....	73
บทที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
การวิจัยเชิงสำรวจ.....	79
การวิจัยภาคสนาม.....	79
วิธีการศึกษาโครงสร้างการมีส่วนร่วมและการยอมรับในตัว	
ผู้นำศาสนาอิสลาม.....	79
ตัวแปรในการศึกษาวิเคราะห์.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	81
การรวบรวมข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5	การวิเคราะห์ข้อมูลการยอมรับตัวผู้นำทางการเมือง.....	87
	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	87
	การยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลาม.....	93
	ปัจจัยที่มีต่อการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลามในค่านต่าง ๆ.....	99
	ความร่วมมือในการพัฒนามัสยิด.....	99
	การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการ.....	104
	การได้รับความช่วยเหลือจากนักการเมือง/พรรคการเมือง.....	107
	การชักจูงใจคนในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	111
	การมีอิทธิพล แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง	
	ของผู้นำศาสนาอิสลาม.....	115
	การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	116
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	120
	การมีอิทธิพลและแรงจูงใจในการเข้ามามีร่วมทางการเมือง.....	124
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเข้ามาส่วนร่วมทางการเมือง.....	126
	การมีศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลามในการมีส่วนร่วมทางการเมือง....	130
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลาม	
	ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	132
	สรุป.....	136
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	137
	บรรณานุกรม.....	142
	ภาคผนวก.....	145
	ก แบบสอบถามในการวิจัย.....	146
	ข ตารางประมวลผลการศึกษาภาคสนาม.....	151
	ค แผนพัฒนาผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย...	174
	ง ประมวลกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม.	178
	ประวัติผู้เขียน.....	205

สารบัญรูป และ ตาราง

รูปที่		หน้า
2.1	ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์.....	31
4.1	การบริหารกิจการด้านศาสนาอิสลามในประเทศไทย.....	76
ตารางที่		
4.1	จำนวนตัวอย่างวิจัย.....	86
5.1	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	97
5.2	การยอมรับตัวผู้นำศาสนาอิสลามท้องถิ่น.....	96
5.3	ร้อยละของการได้รับความร่วมมือจากสภามุสลิมในการพัฒนาัมลียัด จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ.....	101
5.4	ร้อยละของ เคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานของทางราชการ จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ.....	105
5.5	ร้อยละของการที่มัสยิดได้รับการช่วยเหลือจากผู้สมัครหรือพรรคการเมือง จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ.....	109
5.6	ร้อยละของคนในชุมชนมัสยิด ที่เคยรับฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งจากคนว่าเหมาะสม จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ.....	113
5.7	การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	118
5.8	ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ที่เห็นว่าไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ.....	122
5.9	การมีอิทธิพลและแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	125
5.10	ร้อยละของความมากน้อยของการเคยสนใจฟังการหาเสียงเลือกตั้ง จากพรรคการเมือง จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ.....	128
5.11	ศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลามในการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	131
5.12	ร้อยละของการเคยนำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดปรึกษากับผู้แทน ในเขตของตน จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ.....	134